

ZROZUMIEĆ POLITYKĘ UNII EUROPEJSKIEJ

Dobrze funkcjonujący
jednolity rynek usług
finansowych
przyczynia się
do dobrobytu
materialnego,
stabilności i wzrostu
gospodarczego

Bankowość i finanse

Działania na szczeblu UE w sektorze finansowym zapewniają prężne funkcjonowanie sektora usług finansowych. Dzięki temu obywatele i przedsiębiorstwa mogą oszczędzać, są zabezpieczeni przed ryzykiem i mogą inwestować w naszą wspólną przyszłość.

ZROZUMIEĆ POLITYKĘ UNII EUROPEJSKIEJ

Ta publikacja jest częścią serii wydawniczej poświęconej działaniom, jakie podejmuje Unia w różnych obszarach, powodom ich podejmowania i osiąganym wynikom.

Publikacje z tej serii można znaleźć na stronie:
http://europa.eu/pol/index_en.htm
<http://europa.eu/!ud99qu>

Jak działa Unia Europejska
Europa w 12 lekcjach
„Europa 2020” – europejska strategia na rzecz wzrostu
Założyciele Unii Europejskiej

Agenda cyfrowa
Badania i innowacje
Bankowość i finanse ✕
Bezpieczeństwo żywności
Budżet
Cła
Działania w dziedzinie klimatu
Energia
Gospodarka morską i rybołówstwo
Granice i bezpieczeństwo
Handel
Konkurencyjność
Konsumenci
Kształcenie, szkolenie, młodzież i sport
Kultura i sektor audiowizualny
Migracja i azyl
Opodatkowanie
Polityka regionalna
Pomoc humanitarna i ochrona ludności
Przedsiębiorstwa
Rolnictwo
Rozszerzenie
Rynek wewnętrzny
Sprawiedliwość, prawa podstawowe i równość
Sprawy zagraniczne i polityka bezpieczeństwa
Środowisko
Transport
Unia gospodarcza i walutowa oraz euro
Współpraca międzynarodowa i rozwój
Zatrudnienie i sprawy społeczne
Zdrowie publiczne
Zwalczanie nadużyć finansowych

SPIS TREŚCI

Dlaczego potrzebujemy jednolitego rynku usług finansowych?	3
Jakie są główne obszary działalności UE?	6
Perspektywy	12
Więcej informacji	12

Zrozumieć politykę Unii Europejskiej – Bankowość i finanse

Komisja Europejska
Dyrekcja Generalna ds. Komunikacji Społecznej
Dział Informacji dla Obywateli
1049 Bruksela
BELGIA

Tekst zaktualizowano w listopadzie 2014 r.

Zdjęcie na okładce i na str. 2:
© ccvision.de

12 str. – 21 × 29,7 cm
ISBN 978-92-79-42842-5
doi:10.2775/19384

Luksemburg: Urząd Publikacji Unii Europejskiej, 2015

© Unia Europejska, 2015
Zezwala się na powielanie niniejszej publikacji.
Wykorzystywanie lub powielanie pojedynczych zdjęć
wymaga bezpośredniej zgody osób uprawnionych z tytułu
praw autorskich.

Dlaczego potrzebujemy jednolitego rynku usług finansowych?

Institucje finansowe i rynki finansowe odgrywają niezwykle istotną rolę w każdej rozwiniętej gospodarce. Udzielają one kredytów gospodarstwom domowym i przedsiębiorstwom. Umożliwiają osobom fizycznym gromadzenie oszczędności i ich inwestowanie z myślą o przyszłości – oszczędności te zasilają z kolei gospodarke. Institucje finansowe i rynki pomagają także przedsiębiorstwom i gospodarstwom domowym w zarządzaniu ryzykiem i zabezpieczaniu się przed różnymi jego rodzajami oraz ułatwiają dokonywanie transakcji płatniczych. Wykonując te ważne zadania, prawidłowo funkcjonujący system finansowy przyczynia się do dobrobytu materialnego, stabilności i wzrostu gospodarczego. I odwrotnie, niewydolność systemu finansowego może mieć poważne niekorzystne skutki dla całej gospodarki.

Rynki finansowe są ze sobą ściśle połączone: niedawny kryzys finansowy pokazał, że żadne państwo UE nie jest w stanie samodzielnie regulować sektora finansowego i nadzorować ryzyka zagrażającego stabilności finansowej. W następstwie kryzysu Unia rozpoczęła ambitną reformę systemu regulacji sektora finansowego, aby przywrócić stabilność finansową oraz stworzyć silny i odporny system finansowy, który będzie sprzyjać rozwojowi gospodarczemu i wzmocni zdolność UE do radzenia sobie w przyszłości z wstrząsami finansowymi i gospodarczymi. UE wprowadziła „jednolity zbiór przepisów” zapewniających jednolite ramy regulacyjne dla sektora finansowego

oraz ich jednolite stosowanie w całej UE. Aby zrealizować tę reformę, Komisja przedstawiła w ciągu ostatnich pięciu lat ponad 40 wniosków ustawodawczych mających na celu przywrócenie zaufania do rynku, a także zapewnienie stabilności finansowej oraz integralności i sprawnego funkcjonowania europejskiego systemu finansowego. Najważniejszym działaniem było stworzenie tzw. unii bankowej (zob. poniżej).

Cztery swobody

Podstawą jednolitego rynku są tzw. cztery swobody – swoboda przepływu osób, towarów, usług i kapitału – które zapisano w Traktacie UE. Na mocy tego traktatu instytucje UE mogą przyjmować przepisy, które są wiążące dla organów krajowych. Komisja Europejska odgrywa ważną rolę przy proponowaniu przepisów UE dotyczących usług finansowych oraz zapewnia właściwe stosowanie prawa UE we wszystkich państwach członkowskich – przez osoby fizyczne, przedsiębiorstwa, organy krajowe i inne instytucje UE. Przepisy UE są proponowane przez Komisję, a następnie przyjmowane przez Parlament Europejski (wybierany w wyborach bezpośrednich przez obywateli Unii Europejskiej) i Radę Ministrów UE (w której reprezentowane są rządy krajowe wszystkich 28 państw członkowskich). Parlament i Rada są określane mianem „współustawodawców”.

Przywrócenie zaufania do systemu finansowego stanowi jeden z celów przyświecających utworzeniu unii bankowej i „jednolitego zbioru przepisów”.

UE podjęła działania, aby zreformować i wzmocnić sektor usług finansowych, a przede wszystkim nadzorować banki i restrukturyzować banki w trudnej sytuacji („unia bankowa”).

Dzięki prawodawstwu UE możliwe jest funkcjonowanie zintegrowanych, otwartych, konkurencyjnych i wydajnych europejskich rynków i usług finansowych, z których korzyści mogą czerpać wszyscy obywatele. Osoby fizyczne mogą korzystać z wysokiej jakości usług finansowych we wszystkich krajach UE, kiedy na przykład otwierają konto bankowe, wybierają inwestycje o najlepszym zwrocie czy decydują się na zakup nieruchomości. Z kolei przedsiębiorstwa mają możliwość rozszerzenia działalności poza granice kraju lub przyciągnięcia inwestorów z innego kraju UE.

Jednolity rynek dla konsumentów i przedsiębiorstw

Jednolity rynek usług finansowych przynosi korzyści 500 mln konsumentów i milionom firm. Mogą oni kupować usługi finansowe od dowolnych usługodawców i na takich samych warunkach we wszystkich krajach UE. Rynek ten umożliwia im dokonywanie bardziej świadomych wyborów, co z kolei prowadzi do większego zwrotu z inwestycji i pozytywnie wpływa na wzmocnienie jednolitego rynku oraz pobudzenie konkurencji, innowacji i wzrostu gospodarczego.

Reforma regulacyjna usług finansowych w UE

W ciągu ostatnich pięciu lat UE realizuje ambitny program reform regulacyjnych służących zapewnieniu przestrzegania norm uzgodnionych z międzynarodowymi partnerami w ramach grupy G-20. W wyniku kryzysu finansowego pojawiły się szczególne zagrożenia dla stabilności finansowej w strefie euro i w całej UE. W związku z tym konieczne było pogłębienie integracji w celu konsolidacji podstaw sektora bankowego oraz przywrócenia zaufania do euro. Dlatego utworzono tzw. unię bankową.

Wszystkie przepisy finansowe UE mają na celu przywrócenie stabilności finansowej i stworzenie systemu finansowego, który będzie służyć gospodarce UE i pomoże UE wrócić na ścieżkę zrównoważonego wzrostu gospodarczego. Aby osiągnąć ten cel, w ciągu ostatnich pięciu lat Komisja przedstawiła ponad 40 wniosków ustawodawczych mających zagwarantować, że banki będą posiadały więcej kapitału lepszej jakości, i tym samym wzmocnić zarządzanie ryzykiem i zapewnić ostrożniejsze działanie niż w przeszłości. Reforma przyczyniła się do poprawy funkcjonowania rynków finansowych oraz infrastruktury usług finansowych, w tym np. centralnych depozytów papierów wartościowych, które stały się stabilniejsze i bardziej odporne na kryzysy. UE wprowadziła wspólne przepisy w celu zagwarantowania, że to akcjonariusze i wierzyciele – a nie podatnicy UE – będą w pierwszej kolejności ponosić koszty, w razie gdy bank upadnie.

UE utworzyła także trzy nowe europejskie organy sprawujące nadzór nad działalnością finansową: Europejski Urząd Nadzoru Bankowego (EUNB), Europejski Urząd Nadzoru Giełd i Papierów Wartościowych (ESMA) oraz Europejski Urząd Nadzoru Ubezpieczeń i Pracowniczych Programów Emerytalnych (EIOPA) w odniesieniu do banków, rynków oraz ubezpieczeń i programów emerytalnych. Te europejskie organy nadzorcze nie mają jednak zastąpić właściwych organów krajowych. Główny cel nie polega na tym, by przekazać kontrolę nad instytucjami finansowymi organom UE, ale na tym, by stworzyć sieć organów, w których instytucje krajowe są odpowiedzialne za codzienny nadzór, a organy europejskie – w ścisłej współpracy z organami krajowymi i dzięki fachowej wiedzy – odpowiadają za koordynację, monitorowanie, a w razie potrzeby za rozstrzyganie sporów między organami krajowymi. Sieć ta bierze udział w harmonizacji przepisów technicznych mających zastosowanie do instytucji finansowych w ramach jednolitego zbioru przepisów.

UE ustanowiła również Europejską Radę ds. Ryzyka Systemowego (ESRB), której zadaniem jest monitorowanie

zagrożeń stabilności systemu finansowego. Dostarcza ona wczesnych ostrzeżeń w sprawie zagrożeń ogólnosystemowych, które mogą narastać, oraz przedstawia zalecenia dotyczące sposobów radzenia sobie z nimi.

Dzięki tym nowym organom wszystkie zaangażowane kraje UE są traktowane w ten sam sposób. Organy nadzoru finansowego stosują te same standardy nadzoru w całej UE. Reformy sprawią, że rynki finansowe będą skuteczniej funkcjonować w interesie konsumentów oraz małych i średnich przedsiębiorstw, a także całej gospodarki.

Większość wniosków ustawodawczych Komisji dotyczących reformy finansowej została przyjęta przez Parlament Europejski i Radę Ministrów UE w rekordowo krótkim czasie, a wiele z nich już weszło w życie. Pomogło to UE:

- **wzmocnić** stabilność finansową i odporność systemu finansowego w celu zmniejszenia prawdopodobieństwa wystąpienia przyszłych kryzysów finansowych w UE i złagodzenia ich skutków,
- **ożywić i poszerzyć** jednolity rynek usług finansowych w UE, z korzyścią dla obywateli i przedsiębiorstw,
- **zapewnić** integralność rynku i wzmocnić zaufanie do całego systemu finansowego UE dzięki ochronie konsumentów i inwestorów, przeciwdziałaniu nadużyciom na rynku i zwiększeniu jawności i przejrzystości,
- **usprawnić** funkcjonowanie unijnego systemu finansowego przez ograniczenie do minimum kosztów transakcji i zagwarantowanie, że usługi finansowe są wyceniane w sposób prawidłowy w celu zminimalizowania ryzyka.

Reforma przynosi już wymierne rezultaty. Na podstawie symulacji przeprowadzonych przez Komisję szacuje się, że same reformy w sektorze bankowym mają przynieść korzyści gospodarcze rzędu 0,6–1,1 proc. unijnego produktu krajowego brutto (PKB) rocznie (czyli około 75–140 mld euro rocznie, wychodząc od PKB z 2013 r.), nie licząc innych reform, które mają zwiększyć stabilność sektora finansowego.

Wspólna waluta ma na celu wzmocnienie jednolitego rynku

Rynek finansowy funkcjonuje lepiej, gdy wszyscy używają tej samej waluty. Pierwszy krok w tym kierunku poczyniono 1 stycznia 1999 r., kiedy powołano do życia euro. Dokładnie trzy lata później do obiegu zostały wprowadzone monety i banknoty euro. Dzisiaj wspólnej waluty używają konsumenci i przedsiębiorstwa w 18 państwach UE należących do tzw. strefy euro. Od 1 stycznia 2015 r. do strefy euro dołączyła Litwa. Euro okazało się mocną walutą i utrzymało swoją siłę nabywczą podczas kryzysu zadłużeniowego. Było to możliwe dzięki temu, że UE udzieliła pomocy najbardziej zadłużonym państwom. Euro jest powszechnie używane w płatnościach międzynarodowych i jest obecnie drugą najważniejszą walutą na świecie, zaraz po dolarze amerykańskim. *(Więcej informacji na temat euro można znaleźć w publikacji z tej samej serii pt.: „Unia gospodarcza i walutowa oraz euro”.)*

W 18, a od 1 stycznia 2015 r. w 19 państwach UE, które tworzą strefę euro, konsumenci i przedsiębiorstwa używają wspólnej waluty.

Jakie są główne obszary działalności UE?

Unia bankowa

W czerwcu 2012 r. szefowie państw i rządów podjęli decyzję w sprawie utworzenia unii bankowej, która ma uzupełniać unię gospodarczą i walutową i centralizować stosowanie ogólnounijnych przepisów dotyczących banków

w strefie euro (i we wszystkich państwach UE spoza strefy euro, które chciałyby się do niej przyłączyć). Unia bankowa jest oparta na dwóch filarach.

Dwa filary unii bankowej

- **Pierwszy filar to jednolity mechanizm nadzorczy (SSM):** główne zadania dotyczące nadzoru nad bankami w strefie euro i w innych uczestniczących krajach sprawuje Europejski Bank Centralny (EBC). Głównym zadaniem EBC i krajowych organów regulacyjnych, które ściśle ze sobą współpracują w ramach zintegrowanego systemu, jest sprawdzanie, czy banki przestrzegają unijnych zasad bankowych, i rozwiązywanie problemów finansowych na wczesnym etapie. 4 listopada 2014 r. EBC uzyskał pełne uprawnienia nadzorcze i w związku z tym sprawuje bezpośredni nadzór nad największymi i najważniejszymi bankami, natomiast krajowe organy nadzoru monitorują pozostałe instytucje bankowe.
- **Drugi filar to jednolity mechanizm restrukturyzacji i uporządkowanej likwidacji (SRM).** W przypadku upadłości banku jednolity mechanizm restrukturyzacji i uporządkowanej likwidacji (SRM) umożliwi skuteczniejsze zarządzanie tym procesem za pośrednictwem

Jednolitej Rady ds. Restrukturyzacji i Uporządkowanej Likwidacji (SRB) oraz jednolitego funduszu restrukturyzacji i uporządkowanej likwidacji banków (SRF). Koszty związane z upadłością banku ponosić będą w pierwszej kolejności akcjonariusze i wierzyciele, a dopiero później jednolity fundusz restrukturyzacji i uporządkowanej likwidacji – a nie podatnicy, jak miało to miejsce w przeszłości. Fundusz jest finansowany wyłącznie ze składek wszystkich banków z uczestniczących państw. W przypadku bankructwa banku mechanizm restrukturyzacji i uporządkowanej likwidacji, posiadający wyraźne uprawnienia dotyczące podejmowania decyzji w sprawach banków transgranicznych oraz dysponujący doświadczonym personelem, będzie restrukturyzować i likwidować takie banki dużo skuteczniej niż ma to miejsce obecnie ze względu na różnorodność i wielość krajowych organów. Większość przepisów w sprawie jednolitego mechanizmu restrukturyzacji i uporządkowanej likwidacji obowiązuje od 1 stycznia 2015 r., a od 1 stycznia 2016 r. mechanizm ma być w pełni operacyjny.

Przegląd głównych elementów składających się na „unię bankową”.

Unia bankowa opiera się na nowych ramach prawnych, które ustanawiają wspólne zasady dla banków we wszystkich 28 państwach członkowskich UE – jest to tzw. jednolity zbiór przepisów. Wspólne zasady mają przede wszystkim pomóc w zapobieganiu kryzysom bankowym, a jeżeli dany bank znajdzie się w trudnej sytuacji – w opracowaniu wspólnych ram dla zaradzenia zaistniałej sytuacji, w tym również, jeżeli zaistnieje taka potrzeba, przeprowadzenia likwidacji w uporządkowany sposób. Wspólne zasady gwarantują również, że depozyty do określonej wartości będą objęte ochroną w całej UE (zob. poniżej).

Ukończenie unii bankowej, wraz z nowymi regulacjami sektora finansowego, to wielki krok w kierunku gospodarczej i walutowej integracji Unii Europejskiej. Położy ono kres dobie ogromnych pakietów ratunkowych opłacanych przez podatników, a także przyczyni się do przywrócenia stabilności finansowej w całej Unii.

Procedura restrukturyzacji i uporządkowanej likwidacji banku w ramach unii bankowej

„Restrukturyzacja i uporządkowana likwidacja banków” to procedura stosowana w przypadku bankructwa banku.

„Testy warunków skrajnych” – ocena wytrzymałości banków

W październiku 2014 r. Europejski Urząd Nadzoru Bankowego (EUNB) i Europejski Bank Centralny (EBC) opublikowały wyniki ogólnoeuropejskiego „testu warunków skrajnych” i „całościowej oceny” najważniejszych banków europejskich. Celem tej całorocznej oceny było zidentyfikowanie wszelkich niedociągnięć w sektorze bankowym UE i ich wyeliminowanie. Testy te stanowiły najbardziej kompletną, przejrzystą i rygorystyczną ocenę europejskich banków, jaką przeprowadzono do tej pory. Ogólnie rzecz biorąc, wyniki potwierdzają poprawę odporności banków europejskich na przestrzeni ostatnich kilku lat. Banki poczyniły znaczące wysiłki, aby zagwarantować, że będą dysponować wystarczającym kapitałem. Wysiłki te były wynikiem nowych ram regulacyjnych, działań nadzorczych i presji rynkowej. Współczynniki kapitałowe banków w UE obecnie kształtują się na poziomie 12 proc., czyli podobnie jak w USA. Zdecydowana większość banków posiada znaczny bufor kapitałowy, pozwalający poradzić sobie z hipotetycznymi wstrząsami finansowymi. Stanowi to ważny krok w kierunku przywrócenia zaufania inwestorów do sytuacji finansowej europejskich banków.

Jednak wyniki ujawniły również obszary, w których banki nadal muszą pracować nad wzmocnieniem swojej pozycji. W wyniku testów zidentyfikowano 25 banków z łącznym niedoborem kapitału w wysokości 25 mld euro według stanu na koniec 2013 r. Wśród tych 25 banków nie znalazł się żaden z dużych banków europejskich. Mając na uwadze wysiłki podejmowane w 2014 r. przez banki w celu podniesienia poziomu swojego kapitału, zidentyfikowano 14 banków, w przypadku których ogólny niedobór kapitału wyniósł 10 mld euro. Obecnie bardzo ważne jest, by banki i właściwe organy nadzoru podjęły staranne i terminowe działania następcze lub działania naprawcze dla przywrócenia pełnego zaufania do europejskich banków, tak aby mogły one finansować gospodarkę. Organ nadzoru muszą być w dalszym ciągu niezwykle czujne przy nadzorowaniu wszystkich banków. 4 listopada 2014 r. rozpoczął działalność jednolity mechanizm nadzorczy (SSM), z Europejskim Bankiem Centralnym na czele. Jest to kamień milowy na drodze do zdrowszego i bardziej stabilnego systemu bankowego w Europie.

Dodatkowe środki w celu zapewnienia bezpieczeństwa sektora bankowego w strefie euro: koniec z bankami „zbyt dużymi, by upaść”

Wzmocnienie odporności i kondycji finansowej największych i najważniejszych banków zagwarantuje, że podatnicy nie będą płacić za błędy popełnione przez banki, w tym za podejmowanie przez nie nadmiernego ryzyka. Podczas kryzysu finansowego finansowane ze środków publicznych plany ratunkowe dla banków pochłonęły około 13 proc. rocznego unijnego PKB, co z kolei pogorszyło kryzys zadłużeniowy i doprowadziło do trudnej sytuacji finansowej wielu ludzi.

Kryzys pokazał, jak szkodliwy może być wpływ upadłości banków na finanse publiczne i na gospodarkę. Komisja zaproponowała szereg działań mających na celu zminimalizowanie liczby upadłości banków. W styczniu 2014 r. Komisja zaproponowała również, by oddzielić operacje przynoszące niski zysk od potencjalnie bardziej ryzykownych inwestycji. Ma to pozwolić na lepszą ochronę oszczędności deponentów, a zarazem zapobiec w przyszłości konieczności wprowadzania planów ratunkowych dla banków.

Zgodnie z przedstawionym wnioskiem ustawodawczym w sprawie reformy strukturalnej krajowe organy nadzoru byłyby uprawnione do przenoszenia działalności handlowej o wysokim stopniu ryzyka wybranych banków (jak np. pełnienie funkcji animatora rynku, sekurytyzacje* wiążące się z wysokim ryzykiem oraz inwestycje w złożone instrumenty pochodne*) do odrębnych pod względem prawnym przedsiębiorstw.

Jednocześnie UE dostała do dyspozycji zestaw narzędzi umożliwiający kompleksowe postępowanie z bankami. Obejmują one:

- **zapobieganie kryzysom:** przede wszystkim zagwarantowanie, że wszystkie banki są mniej narażone na ryzyko,
- **wczesna interwencja:** zagwarantowanie, że w przypadku gdy dany bank znajdzie się w trudnej sytuacji, organy nadzoru będą mogły interweniować wystarczająco wcześnie, aby być nim w stanie skutecznie zarządzać,
- **zarządzanie w sytuacjach kryzysowych/likwidacja banków:** zagwarantowanie, że w razie potrzeby dostępne są narzędzia niezbędne do zarządzania w sytuacji kryzysowej.

* Zob. definicje na str. 9.

Obecnie UE posiada kompleksowy zestaw narzędzi umożliwiających zapobieganie kryzysom i postępowanie z bankami borykającymi się z trudnościami (m.in. dyrektywa w sprawie wymogów kapitałowych, która dotyczy dostępu do działalności instytucji kredytowych oraz nadzoru ostrożnościowego nad instytucjami kredytowymi i firmami inwestycyjnymi oraz system gwarancji depozytów, na mocy którego w razie upadku banku deponentom zwracana jest z góry określona kwota).

Instrumenty pochodne

Instrumenty pochodne są instrumentami finansowymi, których wartość jest uzależniona od wartości instrumentu bazowego (np. ceny akcji, obligacji lub produktu) bądź rynku (np. zmiennej stopy procentowej, kursu wymiany lub indeksu giełdowego). Główne rodzaje instrumentów pochodnych to: kontrakty terminowe typu forward, transakcje terminowe typu future, opcje i swapy. Instrumenty pochodne mogą być przedmiotem obrotu na giełdach regulowanych lub bezpośrednio pomiędzy dwoma stronami na rynkach pozagiełdowych, mowa wtedy o tzw. transakcjach na rynku OTC (over the counter).

Są to kontrakty finansowe służące do wymiany i redystrybucji ryzyka, którego źródłem jest gospodarka realna. Mogą być także stosowane w przypadku ubezpieczenia od ryzyka (hedging). Jednak instrumenty pochodne są coraz częściej wykorzystywane w celu osiągnięcia zysku przez podejmowanie ryzyka (spekulacja i arbitraż). Istotną cechą instrumentów pochodnych jest to, że umożliwiają osobom, które z nich korzystają, uzyskanie efektu dźwigni: przy stosunkowo niewielkich nakładach inwestor może zyskać znaczną pozycję na rynku.

Sekurytyzacja

Sekurytyzacja polega na tym, że emitent (zazwyczaj bank lub inna instytucja finansowa) tworzy instrument finansowy przez połączenie różnych aktywów finansowych, takich jak kredyty hipoteczne lub samochodowe, a następnie sprzedaje ten „przerobiony” instrument inwestorom.

Bankowość detaliczna

Posiadacze kont bankowych muszą być pewni, że ich oszczędności są chronione, nawet w razie upadku ich banku. Na mocy przepisów UE depozyty bankowe w Europie są gwarantowane do wysokości 100 tys. euro na każdego deponenta w każdym banku. Na podstawie wniosku Komisji współtstawodawcy podjęli decyzję o dalszym ujednoczeniu i uproszczeniu przepisów dotyczących ochrony depozytów, zapewnienia szybszych wypłat i poprawy finansowania systemów gwarancji depozytów.

Zaciągnięcie kredytu hipotecznego stanowi jedną z najważniejszych w życiu długoterminowych decyzji finansowych. Współtstawodawcy przyjęli przepisy zapewniające, że hipoteczne kredyty mieszkaniowe będą dostosowane do potrzeb konsumentów i ich zdolności do spłaty. Wszyscy kredytodawcy i pośrednicy muszą działać w uczciwy i profesjonalny sposób, zarówno przed udzieleniem pożyczki, w trakcie jej udzielania, jak i po jej udzieleniu.

W Europie około 30 mln osób dorosłych nie ma rachunku bankowego ani płatniczego. Osoby te nie mają również dostępu do elektronicznych systemów płatności, które są coraz bardziej niezbędne w życiu codziennym. UE przyjęła plan, który ma ułatwić obywatelom przenoszenie konta z jednego kraju UE do drugiego. Komisja przyczyniła się też do ustanowienia prawa umożliwiającego wszystkim obywatelom i rezydentom UE dostęp do podstawowego rachunku płatniczego.

Rynki papierów wartościowych

UE reguluje również warunki zakładania i prowadzenia firm inwestycyjnych, ustanawia wymogi dotyczące emisji papierów wartościowych, a także koordynuje określanie warunków mających zastosowanie do funduszy inwestycyjnych. Zasady dotyczące zakładania firm inwestycyjnych i ich bieżącej działalności gospodarczej mogą w niektórych aspektach przypominać te zasady, które mają zastosowanie do banków. Zapewniają one równe warunki działania dla pozabankowych przedsiębiorstw inwestycyjnych i banków świadczących usługi inwestycyjne.

Instrumenty pochodne odgrywają ważną rolę w gospodarce, ale wiążą się z pewnymi zagrożeniami. Od początku kryzysu finansowego UE stara się sprostać tym zagrożeniom. Na mocy unijnego rozporządzenia w sprawie instrumentów pochodnych (EMIR) informacje na temat wszelkich europejskich transakcji na instrumentach pochodnych muszą być zgłaszane do repozytoriów transakcji; są też dostępne dla organów nadzoru, w tym Europejskiego Organu Nadzoru nad Giełdami i Papierami Wartościowymi. Ma to na celu zapewnienie jasnej sytuacji na rynku.

W kwietniu 2014 r. Parlament Europejski i Rada przyjęły wnioski Komisji w sprawie regulacji rynków finansowych. Na podstawie obecnie obowiązujących przepisów nowe ramy regulacyjne wzmacniają również ochronę inwestorów przez wprowadzenie surowych wymogów organizacyjnych oraz wymogów w zakresie prowadzenia działalności, a także przez wzmocnienie roli organów zarządzających. Nowe ramy zwiększają też rolę i uprawnienia nadzorcze krajowych organów regulacyjnych i dają im prawo, w ściśle określonych okolicznościach, do zakazania lub ograniczenia wprowadzania do obrotu i dystrybucji niektórych produktów wysokiego ryzyka. Wprowadzono ujednoczony system, który umożliwia firmom z krajów spoza UE dostęp do profesjonalnych rynków UE. System ten oparty jest na uprzedniej ocenie przez Komisję równoważności systemów prawnych obowiązujących w państwach spoza UE.

Stabilne banki są ważne dla obywateli – zwłaszcza jeśli w grę wchodzi zakup nowego domu.

Nowe zasady globalnego systemu finansowego

UE wraz ze swoimi partnerami międzynarodowymi uzgodniła nadrzędny, światowy priorytet: żaden produkt finansowy ani żaden rynek nie powinien pozostać bez odpowiedniej regulacji i skutecznego nadzoru. Grupa G-20 odegrała ważną rolę w określaniu głównych elementów nowych ram kontroli finansowej, które mają zwiększyć odporność systemu finansowego na świecie. Obejmują one zmiany mające na celu:

- poprawienie stabilności systemu bankowego przez wzmocnienie wymogów ostrożnościowych i ram zarządzania w sytuacjach kryzysowych,
- wzmocnienie regulacji rynków finansowych i infrastruktury finansowej, zwłaszcza przez obowiązkowe stosowanie przejrzystych i uregulowanych platform do obrotu instrumentami pochodnymi i ich rozliczania.

Komisja zaproponowała już wszystkie najważniejsze przepisy dotyczące zobowiązań podjętych przez grupę G-20. Większość z tych przepisów – w szczególności pakiety w sprawie wymogów ostrożnościowych dla banków i regulacje dotyczące rynków kapitałowych – już weszła w życie.

Egzekwowanie uzgodnionych zasad

Każde państwo członkowskie jest odpowiedzialne za prawidłowe i terminowe wdrażanie przepisów UE, natomiast Komisja czuwa nad ich pełnym wdrożeniem. Jeśli dany kraj UE nie dostosuje się do unijnych przepisów, Komisja podejmuje działania na rzecz położenia kresu naruszeniu, a w ostateczności może skierować sprawę do Europejskiego Trybunału Sprawiedliwości w Luksemburgu. Istnieje kilka formalnych etapów postępowania w sprawie uchybienia zobowiązaniom państwa członkowskiego. Często zaczyna się ono od dochodzenia Komisji w odpowiedzi na otrzymaną skargę. Komisja może również wszcząć postępowanie z własnej inicjatywy, jeżeli uzna, że istnieje ku temu powód.

Jeśli sprawa nie zostanie rozwiązana w ramach wymiany opinii pomiędzy Komisją a państwem członkowskim, może zostać skierowana do Trybunału Sprawiedliwości, który wyda orzeczenie stwierdzające, czy doszło do naruszenia przepisów. Jednak Trybunał nie może ani anulować danego środka krajowego, który został uznany za niezgodny z prawem unijnym, ani nakazać państwu członkowskiemu wypłacenia odszkodowania na rzecz osoby fizycznej pokrzywdzonej w wyniku naruszenia prawa UE. To państwo członkowskie musi podjąć wszelkie środki w celu usunięcia uchybienia. Jeżeli dane państwo członkowskie w dalszym ciągu narusza prawo, Komisja może zwrócić się do Trybunału o nałożenie na nie okresowej kary pieniężnej do czasu, gdy naruszenie przepisów zostanie skorygowane, lub nałożenie na nie kary ryczałtowej.

Główne elementy unijnej reformy finansowej.

Perspektywy

Prawodawstwo europejskie przyjęte przez Parlament Europejski i Radę jest czasami przekazywane Komisji, która ma za zadanie opracować i przyjąć środki wykonawcze. Środki te mają charakter bardziej techniczny niż podstawowe akty prawne. Ustanawiają one szczegółowe przepisy wyjaśniające, w jaki sposób zasady określone w podstawowych aktach prawnych mają zostać wdrożone. Wiele z tych przepisów technicznych musi jeszcze zostać opracowanych i przyjętych w nadchodzących latach.

Po zakończeniu tworzenia podstawy prawnej dla reform strukturalnych w sektorze usług finansowych Komisja będzie czuwać nad tym, by nowe przepisy dotyczące nadzoru oraz restrukturyzacji i uporządkowanej likwidacji były egzekwowane. Dzięki temu europejskie banki będą stabilniejsze i znów będą mogły kredytować realną gospodarkę.

Komisja zapowiedziała również, że podejmie działania w celu uzupełnienia nowych przepisów europejskich dotyczących banków przez **unię rynków kapitałowych**. Dalszy rozwój i integracja rynków kapitałowych przyczynią się do poprawy finansowania gospodarki. Wpłynie to też na zmniejszenie kosztów pozyskania kapitału, zwłaszcza dla małych i średnich przedsiębiorstw (MŚP), oraz pomoże ograniczyć duże uzależnienie od finansowania przez banki. Zwiększy to również atrakcyjność Europy jako miejsca do inwestowania w oczach inwestorów zagranicznych.

Więcej informacji

Informowanie obywateli i przedsiębiorstw na temat praw i możliwości oferowanych przez jednolity rynek i przepisy UE dotyczące usług finansowych ma zasadnicze znaczenie. Więcej informacji znaleźć można tutaj:

- ▶ **Najważniejsze informacje o polityce UE dotyczącej usług finansowych dostępne są na stronie Komisji na ten temat:** <http://ec.europa.eu/finance>
- ▶ **Na pytania na temat Unii Europejskiej odpowie serwis Europe Direct:** 00 800 6 7 8 9 10 11 — <http://europedirect.europa.eu>

